

HOVO-cursus **DE VIERDE EEUW**

6 colleges

door archeologe Annet van Wiechen

Na een cursus over keizer Hadrianus die regeerde in de bloeiperiode van het Romeinse Rijk, gaat archeologe Annet van Wiechen in zes colleges in op een eeuw die tot op de dag van vandaag enorme invloed heeft gehad op Europa: de vierde eeuw.

In het begin van de vierde eeuw werd het christendom getolereerd (313) en aan het eind van die eeuw was het christendom de enige toegestane religie, kwam er een einde aan de Olympische spelen en werden alle tempels gesloten of gesloopt. Spil in deze ontwikkeling was Constantijn de Grote (r.306-337) die het christendom bevorderde en met geld en middelen sponsorde. Waarom deed hij dat? Was hij een gelovige of een opportunist?

Welke rol speelde zijn moeder Helena daarbij? In ieder geval traden de christenen in de openbaarheid. Geworteld in de traditionele Romeinse samenleving zochten ze nieuwe, eigen uitdrukkingsvormen voor hun geloof en bouwden kerken die de Romeinse, multifunctionele *basilica* als voorbeeld hadden. Die openbaarheid betekende ook het begin van het pelgrimeren en – nu het gevaar van vervolging geweken was – de groei van de gemeenschap van gelovigen. Deze toeloop baarde sommigen zorgen. Zij misten de bevoegdheid van de eerste christenen, trokken zich terug uit de samenleving en zochten eenzaamheid en ascese in de woestijn (kluizenaars). Met de stichting van 'zijn' stad Constantinopel (330, Istanbul) legde Constantijn meer en meer het zwaartepunt van het rijk in het oosten.

In deze cursus is ook aandacht voor keizer Julianus (r.361-363) die de oude goden een warm hart toedroeg en die de toenemende christiansering van zijn tijd wilde keren. Door de christelijke geschiedschrijvers werd hij dan ook *Apostata* (Afvallige) genoemd, maar tijdgenoot, bewonderaar en biograaf Ammianus Marcellinus prees zijn *temperantia* (zelfbeheersing), *prudentia* (wijsheid), *iustitia* (rechtvaardigheid) en *fortitudo* (moed).

Tijdens de regering van Theodosius de Grote (r.379-395) viel officieel definitief het doek voor de traditionele goden.

Na een inleiding over het christendom in de eerste drie eeuwen, zijn (on)zichtbaarheid in de Romeinse samenleving en de mening van de traditionele Romeinen en keizers over deze 'bijgelovigen', schetst Van Wiechen op basis van literaire bronnen, archeologische data en epigrafische gegevens een beeld van de grote veranderingen die in de vierde eeuw plaats vonden.

Informatie over archeologe Annet van Wiechen, zie www.OudWeb.nl/annet

conens & van wiechen • Drs. A. van Wiechen

✉ conensvanwiechen@planet.nl of contact@OudWeb.nl